

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૮૧૮/૨૦૧૧

વિથ

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૮૮૫/૨૦૧૧

વિથ

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૯૦૯/૨૦૧૧

વિથ

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૯૪૧/૨૦૧૧

વિથ

ક્રિમિનલ મિસ. એપિલિકેશન નં. ૪૪૮૨/૨૦૧૪

ઈન

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૯૦૯/૨૦૧૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અનંત એસ. દવે

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી ઝેડ કે. સૈયદ

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના રિપોર્ટરોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?	
૨	રિપોર્ટરને સોંપી શકાય કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર સવાલનો સમાવેશ થાય છે?	

રણજીતદાસ મુનીદાસ તત્વા અને ૧... અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય... સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

ઉપસ્થિતિ:

ક્રિમિનલ મિસ. અપીલ નં.૮૧૮, ૮૮૫, ૯૦૯/૨૦૧૧માં અપીલકર્તાઓ તરફે વકીલ શ્રી એસ.એલ.વૈશ્ય

ક્રિમિનલ મિસ. અપીલ નં.૯૪૨/૨૦૧૧માં અપીલકર્તાઓ તરફે વકીલ શ્રી આશિષ ડગલી

સામાવાળાઓ નં.૧ તરફે એ.પી.પી. સુશ્રી જુર્ગા ઝવેરી

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અનન્ત એસ. દવે

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી ઝેડ.કે.સૈયદ

તારીખ: ૨૧ & ૨૨/૦૯/૨૦૧૫

સામાન્ય મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અનન્ત એસ. દવે)

આ અપીલો દાંતા પોલીસ સ્ટેશનમાં નોંધાયેલી એફ.આઈ.આર. સી.આર.

નં. આઈ-૮૦/૨૦૦૯ માંથી ઉદ્ભવતા સેશન્સ કેસ નં. ૩૧/૨૦૧૦ માં

બનાસકાંઠા, પાલનપુરના વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા તારીખ ૨૭.૫.૨૦૧૧ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમ સામે ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૪ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે. કુલ નવ આરોપીઓ છે. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૮૧૮/૨૦૧૧ ના અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૨ મૂળ આરોપી નં. ૫ અને ૮ છે, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૮૮૫/૨૦૧૧ ના અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૨ મૂળ આરોપી નં. ૨ અને ૯ છે, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૯૦૯/૨૦૧૧ ના અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૨ મૂળ આરોપી નં. ૬ અને ૭ છે, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૯૪૧/૨૦૧૧ ના અપીલકર્તા નં. ૧, ૨ અને ૩ મૂળ આરોપી નં. ૧, ૩ અને ૪ છે. આ તમામ આરોપીઓ સામે ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૦૨, ૩૬૫, ૨૦૧ અને ૩૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો અને તે દરેકને રૂ. ૨,૦૦૦/- ના દંડ સાથે આજીવન કેદ અને દંડ ન ભરે તો ૩૦ દિવસની સાદી કેદ; રૂ. ૫૦૦/- ના દંડ સાથે ૩ વર્ષની સખત કેદ અને દંડ ન ભરે તો ૭ દિવસની સાદી કેદ અને રૂ. ૫૦૦/- ના દંડ સાથે ૩ વર્ષની સખત કેદ અને દંડ ન ભરે તો ૭ દિવસની સાદી કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી. તમામ સજાઓ સાથે ભોગવવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને તમામ આરોપીઓને મુજરો મેળવવાનો લાભ આપવામાં આવ્યો હતો.

૨ ફરિયાદપક્ષનો કેસ ટૂંકમાં નીચે મુજબ છે:

૨.૧ કે એક લિયાકતખાન માહીગરખાન પઠાણે એવી માહિતી આપતી ફરિયાદ નોંધાવી હતી કે તેમને તેમના સાળાનો ફોન આવ્યો હતો જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે કેટલાક મજૂરો સુકી મછલી લઈ જવા માંગે છે. જોકે, ફરિયાદીએ તેમના સાળાને એક સતારભાઈને બોલાવવા માટે જણાવ્યું હતું. તે સમયે, સતારભાઈએ મરણ જનારને કોઈપણ ભોગે તે મજૂરોને કોઈ સુકી મછલી ન આપવા માટે જણાવ્યું હતું.

૨.૨ ત્યારબાદ, તારીખ ૨૧.૧૧.૨૦૦૯ ના રોજ સવારના આશરે ૮ વાગ્યે, ફરિયાદીએ મરણ જનારના મોબાઈલ ફોન પર ફોન કર્યો હતો અને એક લાલુભાઈએ ફોન ઉપાડ્યો હતો અને માહિતી આપી હતી કે તેમના સાળા તે સમયે હાજર નથી અને તેમને અડધા કલાક પછી વળતો ફોન કરવા માટે જણાવશે. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે જ્યારે ફરિયાદીએ અડધા કલાક પછી ફોન કર્યો ત્યારે તેમનો મોબાઈલ ફોન બંધ હોવાનું જણાયું હતું અને ત્યારબાદ ફરિયાદી આશરે ૧૧ વાગ્યે ખેરાલુથી ગામડે પહોંચ્યા ત્યારે મરણ જનાર અને અપીલકર્તાઓ તેમના કેમ્પ પર હાજર ન હતા.

૨.૩ વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે ફરિયાદીએ પાલનપુર રહેતા ઈલિયાસભાઈ કૈઝમહમદ નાગોરી, સતારભાઈ તેમજ વિક્રમસિંહને ટેલિફોન કર્યો હતો અને ત્યારબાદ તેઓ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી હતી. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે

ઈલિયાસભાઈએ ફરિયાદીને ફોન કરીને માહિતી આપી હતી કે મજૂરો વિક્રમસિંહના ઘરે પહોંચ્યા છે અને ત્યારબાદ ફરિયાદી વિક્રમસિંહ પાસે ગયા હતા અને તેમના સાળા વિશે પૂછપરછ કરી હતી. ત્યારબાદ, અપહરણના ગુના અંગે ફરિયાદ નોંધાવવામાં આવી હતી.

૩ સદર ફરિયાદના અનુસંધાને તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ ચાર્જશીટ રજૂ કરવામાં આવી હતી અને કેસ સેશન્સ કોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો. કેસ ચલાવવાનું કામ બનાસકાંઠા, પાલનપુરના વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૩૧/૨૦૧૦ માં કરવામાં આવ્યું હતું અને બનાસકાંઠા, પાલનપુરના વિદ્વાન સેશન્સ જજે તારીખ ૨૭.૦૫.૨૦૧૧ ના રોજ ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા અપીલકર્તાઓને ઉપર જણાવ્યા મુજબ દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને સજા ફટકારી હતી.

૪ આરોપીઓ સામે પોતાનો કેસ સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષે અન્ય બાબતોની સાથે નીચેના મહત્વપૂર્ણ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી:

ફ.સાક્ષી	નામ	આંક
૧	ડૉ. તારિક્ખાન યુસુફખાન જમાદ	૧૬
૨	પંચ સાક્ષી સાવાભાઈ કલાભાઈ ગામરપંચનામાના આરોપીઓના શરીરની સ્થિતિ	૨૧

૩	પંચ સાક્ષી રાશિદખાન ઇસુબખાન પઠાણ	૨૩
૪	પંચ સાક્ષી ભરતભાઈ કેવડિયાભાઈ ગમર	૨૫
	પંચ સાક્ષી છગનભાઈ અંદાભાઈ ગમર	૨૮
૬	પંચ સાક્ષી ભેરભજય અન્નભાઈ તરાલ	૨૯
૭	લક્ષ્મણજી સુરાજી પોલીસ હેડ કોન્સ્ટેબલ	૩૨
૮	ફરિયાદી લિયાકતખાન એમ પઠાણ	૩૪
૯	સાક્ષી ઇલિયાસભાઈ એફ. નાગોરી	૩૮
૧૦	સાક્ષી વિક્રમસિંહ રતનસિંહ ચૌહાણ	૩૯
૧૧	પી. એસ. આઈ. કેશભાઈ પંજાબાઈ રાઠોડ	૪૨
૧૨	પીએસઆઈ મહાદેવભાઈ કુલજીભાઈ ચૌધરી	૪૯

૪.૧ આરોપીઓ સામે પોતાનો કેસ સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષે અન્ય બાબતોની સાથે નીચેના મહત્વપૂર્ણ દસ્તાવેજ પુરાવા રજૂ કર્યા હતા:

અનુ.નં.	નામ	આંક
૧	પી.એમ. નોંધ માટે તબીબી અધિકારી દંતાને પોલીસ ચઢી	
૨	પી.એમ. નોંધ	૧૮
૩	એફ. એસ. એલ. ને નમૂના મોકલવા માટે તબીબી અધિકારીનો પત્ર	૧૯
૪	આરોપીના શરીરની સ્થિતિનો પંચનામા	૨૨
૫	પંચનામાની પૂછપરછ કરો	૨૪
૬	ગુનાના સ્થળનો પંચનામા	૨૬

૭	મુદ્દમલ વસ્તુ પથ્થરની જમીનો પંચનામા	૨૭
૮	આરોપીની હાજરીમાં ગુનાના સ્થળનો પંચનામા	૩૦
૯	ડિસ્કવરી પંચનામા	૩૧
૧૦	ડેમના પાણીની જમીનો પંચનામા	૩૩
૧૧	ફરિયાદ	૩૫
૧૨	વિશેષ અહેવાલ	૪૩
૧૩	વાયરલેસ સંદેશ	૪૪,૪૫,૪૬
૧૪	મૃત્યુનું સ્વરૂપ	૪૭
૧૫	એફ.એસ.એલ. વાનનો પ્રાથમિક અભિપ્રાય	૪૮
૧૬	મુદ્દામલ મોકલવાની નોંધ	૫૦
૧૭	મુદ્દામલ વસ્તુ મેળવવાની રસીદ	૫૧,૫૨
૧૮	મૃતકના કપડાનો પંચનામા	૫૩
૧૯	મુદ્દામલને એફ.એસ.એલ. અમદાવાદ મોકલવાની નોંધ	૫૪,૫૫

કોલમ નં. ૧૭ બાહ્ય ઈજાઓ નીચે મુજબ છે:

"કોલમ ૧૭: (૧) જમણા ગાલ પર (૩ સેમી x ૨ સેમી), ડાબા ગાલ પર (૫ સેમી x ૨ સેમી), નાકની ટોચ પર (૧ સેમી x ૧ સેમી), જમણી ભ્રમર ઉપર કપાળ પર (૪ સેમી x ૨ સેમી), કપાળની ડાબી બાજુએ (૫ સેમી x ૫ સેમી), જમણી કાંડા પર (૧ સેમી x ૧ સેમી), જમણા હાથના આગલા ભાગ પર (૧ સેમી x ૧ સેમી) છોલાણ હાજર છે. તમામ છોલાણ અનિયમિત અને બદામી રંગના છે.

(૨) જીભની ટોચ પર મુકા મારનું નિશાન છે, કિનારીઓ અનિયમિત છે.

(૩) છાતીની પાછળના ભાગે (બે સ્કેપુલા વચ્ચેનો પ્રદેશ) ૭ સેમી x ૬ સેમી, બદામી અનિયમિત છોલાણ છે.

(૪) પેટના પાછળના ભાગની જમણી બાજુએ બે ઘા/કાપા હાજર છે.

૧ લો ઘા

કદ ૩ સેમી x ૧.૫ સેમી x પેટની બજોલ સુધી

માર્ગ ત્વચા, સ્નાયુ, પાંસળીના પેરીટોનિયમમાંથી પેટની બજોલ સુધી પસાર થાય છે.

ત્રાંસી રીતે સ્થિત છે, એક પાંસળી કપાયેલી છે.

માર્ગની દિશા આગળ, મધ્યમાં અને નીચે તરફ છે.

૨ જો ઘા

ત્રાંસી રીતે સ્થિત છે, કદ ૭ સેમી x ૧.૫ સેમી x ઊંડાઈ પેટની બજોલ સુધી

તે ૧ લા ઘાથી ૫ સેમી નીચે આવેલો છે

તે ત્વચા, સ્નાયુઓ, પેરીટોનિયમમાંથી બજોલ સુધી પસાર થાય છે

માર્ગની દિશા

આગળ, મધ્યમાં અને નીચે તરફ છે.

(૫) ઉપરના બંને રાક્ષસી દાંત પડી ગયા છે. પેઢા પર મુકા મારનું નિશાન છે."

મૃત્યુનું કારણ: ગૂંચળામણને કારણે મૃત્યુ.

૫ ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૯૪૧/૨૦૧૧ ના અપીલકર્તાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ ડાગલીએ અમને રેકૉર્ડ પરના સમગ્ર પુરાવાઓ દર્શાવ્યા અને રજૂઆત

કરી કે ફરિયાદપક્ષનો કેસ આરોપીઓ દ્વારા સાક્ષી નં. ૧૦ વિક્રમસિંહ રતનસિંહ ચૌહાણ, આંક ૩૯ સમક્ષ કરવામાં આવેલા ગુના અંગેના અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત (extrajudicial confession) પર આધારિત છે, પરંતુ જે સ્થળે અને જે રીતે સદર કબૂલાત કરવામાં આવી છે તે શંકા ઉપજાવે છે અને જો ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮, આંક ૩૪ અને ઈલિયાસભાઈ એફ. નાગોરી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯, આંક ૩૮ ની ગવાહ્યોના રૂપમાં સમર્થન શોધવામાં આવે, જેમાં તપાસ અધિકારીઓ કેશાભાઈ પુંજાભાઈ રાઠોડ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૧ અને મહાદેવભાઈ ફુલજીભાઈ ચૌધરી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૨ ની અનુક્રમે આંક ૪૨ અને ૪૯ પરની ગવાહ્યોનો પણ સમાવેશ થાય છે, તો તે દર્શાવે છે કે અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત એ આરોપી મજૂરો દ્વારા કોઈ ઝઘડાની પૃષ્ઠભૂમિમાં ફરિયાદીના સાળાની હત્યા કરવાના ગુનાની કબૂલાત કરવા બાબતે છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સદર કબૂલાતને તારીખ ૨૩.૧૧.૨૦૦૯ ના રોજ ફરિયાદ નોંધાવવાના સંદર્ભમાં જોવામાં આવે, જ્યાં શરૂઆતમાં ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૬૫ અને ૩૪ હેઠળ ગુના નોંધવામાં આવ્યા હતા, જોકે ફરિયાદી તેમજ પોલીસને મરણ જનાર સાળાના સાપરાધ મનુષ્યવધ જેવા મૃત્યુની જાણ હતી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૧ હેઠળના ડિસ્કવરી પંચનામા પર આધારિત ફરિયાદપક્ષના કેસને જો તેમ જ લેવામાં આવે તો પણ, પંચનામાની વિગતો દર્શાવે છે કે પંચોને પોલીસ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે આરોપી

ગુનામાં ઉપયોગ થયો હોવાનો આક્ષેપ છે તે બોટ, માછલી પકડવાની જાળ અને અન્ય વસ્તુઓ બતાવવા ઈચ્છતો હતો અને વાસ્તવમાં પ્રથમ પ્રયાસે આરોપીઓ વસ્તુઓ શોધી કાઢવામાં સફળ રહ્યા ન હતા અને શોધ બાદમાં કરવામાં આવી હતી. ઉપરનો હકીકત દર્શાવે છે કે જો ઉપર મુજબના પુરાવાને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તો પણ, તે ફરીથી આશ્વાસન આપનાર નથી અને અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતને સમર્થન આપનાર કહી શકાય નહીં. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે મજબૂત પુરાવા સાથે અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત પર આધારિત કેસમાં, ફરિયાદપક્ષ ઘટનાઓની સાંકળ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે, આવી સાબિત થયેલી ઘટનાઓ સાથેના કોઈપણ જોડાણ કે સંબંધની તો વાત જ અલગ છે. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલ મંજૂર થવાને પાત્ર છે.

૫.૧ શ્રી આશિષ ડાગલી દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોના અનુસંધાનમાં, અન્ય બાબતોની સાથે, વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે બચાવપક્ષ મહત્વપૂર્ણ વિરોધાભાસો અને ભુલો સ્થાપિત કરવામાં સક્ષમ હતો, જોકે વિદ્વાન જજ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યા અને રેકૉર્ડ કરવામાં આવ્યા હોવા છતાં, તે એટલા મહત્વના જણાયા ન હતા કે જે ફરિયાદપક્ષના કેસના મુખ્ય ભાગને નષ્ટ કરી શકે અને તેથી, આરોપીઓને શંકાનો લાભ ન આપીને, અપીલકર્તાઓ પર આદેશિત દોષસિદ્ધિ અને સજામાં હસ્તક્ષેપ કરવો જરૂરી છે.

પ.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તપાસની દિશા, ખામીયુક્ત તપાસના કેસમાં પણ, આરોપીને આવો લાભ ન મળી શકે તે નિશ્ચિત છે, પરંતુ આ કેસની હકીકતોમાં અને આરોપી મજૂરો દ્વારા જણાવ્યા મુજબ ગ્રામજનો સાથે થયેલા ઝઘડા અંગેના ન્યાયિક કબૂલાતની પૃષ્ઠભૂમિમાં, મોબાઈલ ફોનના રેકૉર્ડ અને લોકેશન ટ્રેક કરીને તપાસ થવી જોઈતી હતી અને ફરિયાદી અથવા અન્ય સાક્ષીઓ એટલે કે ઈલિયાસભાઈ નાગોરી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ દ્વારા પોલીસને આપવામાં આવેલી માહિતી પણ શંકાના ઘેરામાં છે. નિષ્ણાત તરીકે મેડિકલ ઓફિસરનો અભિપ્રાય, જો નિશ્ચાયક રીતે આરોપીના વાંક તરફ દોરી જતો હોય તો ટ્રાયલ કોર્ટ ચોક્કસપણે તેના પર નિર્ભર રહી શકે છે, જોકે, ડૉ. તારીફખાન યુસુફખાન જામદ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧, આંક ૧૬ ની ગવાહ્યોએ મરણોત્તર ઇજાઓની શક્યતાને નકારી ન હતી જે મરણ જનારના શરીરને ડેમમાં માછલી પકડવાની જાળમાં વીંટીને ભારે પત્થરો સાથે બાંધીને ફેંકી દેવામાં આવ્યાના લાંબા સમય પહેલા થઈ હોઈ શકે છે. તે હદ સુધી પણ, આરોપીના વાંક તરફ દોરી જતા અન્ય કોઈ પુરાવાના અભાવે તેને રદબાતલ ગણવો જોઈએ.

પ.૩ અપીલકર્તાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલે [૧] મુલક રાજ વિ. ધ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. [એ.આઈ.આર. ૧૯૫૯ એસ.સી. ૯૦૨]; [૨] નારાયણ સિંહ અને અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. [એ.આઈ.આર. ૧૯૮૫ એસ.સી. ૧૬૭૮]; અને

[૩] અંતર સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન [૨૦૦૪ એસ.સી. ૧૬૭૮] ના કેસોમાં ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૪ હેઠળ અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતનું પુરાવાકીય મૂલ્ય, એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૭ હેઠળ ડિસ્કવરી પંચનામા પરનો કાયદો અને જ્યારે ફરિયાદપક્ષ હેતુ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ જાય ત્યારે કોઈપણ સમર્થન આપતા પુરાવાના અભાવે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે શું પગલાં લેવા જોઈએ વગેરેને ધ્યાનમાં રાખીને, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા ઉપરના કાયદાને લાગુ કરીને અપીલ તે મુજબ મંજૂર થવાને પાત્ર છે.

૬ ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૮૧૮, ૮૮૫ અને ૯૪૧/૨૦૧૧ ના અપીલકર્તાઓ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૯૪૧/૨૦૧૧ માં ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી ડાગલીની રજૂઆતોને અપનાવી હતી અને રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલી દોષસિદ્ધિ અને સજાને આરોપીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલો મંજૂર કરીને રદ અને સેટ એસાઈડ કરવી જરૂરી છે.

૭ તેનાથી વિપરીત, સામાવાળા - ગુજરાત રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી જીર્ગા ઝવેરીએ ફરિયાદી લિયાકતખાન પઠાણ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ ની ગવાહ્યો પર ભારે નિર્ભરતા મૂકી હતી, જેમને ઈલિયાસભાઈ નાગોરી,

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ અને વિક્રમસિંહ રતનસિંહ ચૌહાણ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૦ નું યોગ્ય સમર્થન મળ્યું હતું જેમની સમક્ષ અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત કરવામાં આવી હતી અને ઊલટતપાસમાં પણ ઉપરના સાક્ષી નં. ૧૦ એ મજૂરો દ્વારા ફરિયાદીના સાળાની હત્યા કરવા અંગેનું આપું નિવેદન આપ્યા હોવાની પુષ્ટિ કરી હતી. ન્યાયિક કબૂલાત કરનાર વ્યક્તિનું ચોક્કસ નામ એટલું મહત્વનું નથી, જે આરોપી સામેના આરોપ અને ફરિયાદપક્ષના કેસના સારને નષ્ટ કરી દે, તેની સાથે સાથે એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જ્યારે તપાસ અધિકારીને મરણ જનારની હત્યા જે રીતે કરવામાં આવી હતી તે વિશે સંપૂર્ણ જાણકારી હતી ત્યારે તે જ દિવસે ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૦૨ ઉમેરવામાં આવી હતી અને તેથી, એવું કહી શકાય નહીં કે સાળાની હત્યા વિશે કોઈ ખુલાસો કરવામાં આવ્યો ન હતો. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાઓની તરત જ એટલે કે તારીખ ૨૪.૧૧.૨૦૦૯ ના રોજ અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને તેમના કહેવાથી છરી અને માછલી પકડવાની જાળ અને બોટ સહિતની અન્ય વસ્તુઓ શોધી કાઢવામાં આવી હતી અને ડિસ્કવરીનો તે ભાગ અન્ય સંસ્કરણોને રદબાતલ કરીને પુરાવાના ટુકડા તરીકે ગ્રાહ્ય રહેશે અને મેડિકલ રિપોર્ટ્સ અને ડૉ. તારીફખાન યુસુફખાન જામદ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧, આંક ૧૬ ની ગવાહ્યો પણ ઇજાઓના સ્વરૂપને અનુરૂપ છે, જેમાં ઇજા નં. ૪ નો સમાવેશ થાય છે, જે છરી વડે થઈ શકે છે અને મૃત્યુ નાક અને મોં દબાવવાને કારણે થયું હતું જેના પરિણામે ગૂંગળામણ થઈ હતી. ઈલિયાસભાઈ

નાગોરીની ગવાહ્ય પણ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપે છે જેમાં મુદ્દામાલની વસ્તુઓ, શોધાયેલી વસ્તુઓ, જેને એફ.એસ.એલ. માં મોકલવામાં આવી હતી અને તેનો રિપોર્ટ સીરોલોજીકલ સહિત આરોપીની હત્યા તરફ દોરી જતી વધુ એક પરિસ્થિતિ સ્થાપિત કરે છે જે અન્ય પરિસ્થિતિઓ અને ગુમ થયેલ વ્યક્તિ એટલે કે ફરિયાદીના સાળા વિશે ફરિયાદીની પ્રાથમિક માહિતી અને તેમને શોધી કાઢવા માટે કરવામાં આવેલી પૂછપરછ સાથે સંબંધ ધરાવે છે, જે બાદમાં યોગ્ય તપાસ અને આરોપીની અટકાયત પર તેમના સાળાની હત્યામાં પરિણમી હતી, જેઓ પોલીસ કસ્ટડીમાં હતા તેમણે ગુનાની જગ્યા અને ગુનો કરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી વસ્તુનો ખુલાસો કરવા માટે સ્વૈચ્છિક રીતે તૈયારી દર્શાવી હતી જેના માટે યોગ્ય પંચનામું કરવામાં આવ્યું હતું અને આખરે વિક્રમસિંહ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૦ દ્વારા આરોપીની અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત વિશે આપાયેલી ગવાહ્ય સ્વૈચ્છિક અને વિશ્વસનીય જણાઈ હતી જે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત કરાયેલી ઘટનાઓ અને પરિસ્થિતિઓની સાંકળ સાથે જોડાયેલી છે જેના માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આજીવન કેદ વગેરે ફટકારવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો, મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાની કદર કરવામાં કોઈ ખામીના અભાવે, જે કોડની કલમ ૩૭૪ હેઠળની અપીલમાં કોઈ હસ્તક્ષેપને પાત્ર નથી. સુશ્રી ઝવેરી, વિદ્વાન એ.પી.પી. એ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે જો અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત સ્વૈચ્છિક જણાતી હોય અને તે સ્વસ્થ મનની સ્થિતિમાં કરવામાં આવી હોય તો તેના પર નિર્ભર રહી શકાય છે અને અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત અંગેના પુરાવાનું મૂલ્ય અન્ય

કોઈપણ પુરાવાની જેમ જ તે સાક્ષીઓની સત્યનિષ્ઠા પર આધારિત છે જેમને તે કરવામાં આવી છે. તેમના મતે તે સાચું હોઈ શકે છે કે કોઈપણ અદાલત માટે એવા પૂર્વધારણાથી શરૂઆત કરવાનું ખુદ્દું ન હોઈ શકે કે અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે અપર્યાપ્ત હોઈ શકે છે, જોકે તેને અન્ય વિવિધ સંયોગિક પુરાવાઓ દ્વારા સમર્થન મળતું હોય અને સ્વતંત્ર સાક્ષી દ્વારા સમર્થન મળતું હોય, પરંતુ અદાલતો એ કાનૂની સ્થિતિથી અજાણ હોઈ શકતી નથી કે જો અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત સંબંધિત પુરાવા સત્યનિષ્ઠા અને ગ્રાહ્યતાની એરણ પર પરખાયા પછી વિશ્વસનીય જણાય તો જ તેના પર નિર્ભર રહી શકાય છે.

૮ અપીલકર્તાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલો અને સામાવાળા - ગુજરાત રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એ.પી.પી. ને સાંભળ્યા. અમે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓની ગવાહ્યોની ચર્ચા કરીએ તે પહેલાં, એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૨૪ અને ૨૭ ના સંદર્ભમાં નક્કી કરાયેલા કાયદા અંગે સર્વોચ્ચ અદાલતના કેટલાક ચુકાદાઓનો સંદર્ભ લેવો બિન-લાભદાયી નથી.

૮.૧ એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૨૪ નીચે મુજબ છે:

"૨૪. લાલચ, ધમકી કે વચન દ્વારા કરાવેલું કબૂલાત ક્રિમિનલ કાર્યવાહીમાં ક્યારે અપ્રસંગિક છે - આરોપી વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલું કબૂલાત ક્રિમિનલ કાર્યવાહીમાં અપ્રસંગિક છે, જો સદર

કબૂલાત કરવાનું અદાલતને સત્તાધિકારી વ્યક્તિ તરફથી આરોપી વ્યક્તિ સામેના આરોપના સંદર્ભમાં આપવામાં આવેલી કોઈ લાલચ, ધમકી કે વચન દ્વારા થયેલું જણાય અને જે અદાલતના અભિપ્રાયમાં આરોપી વ્યક્તિને એવું માનવા માટે વ્યાજબી જણાતા કારણો આપવા માટે પૂરતું હોય કે તે કરવાથી તે પોતાની સામેની કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં કોઈ લાભ મેળવશે અથવા ભૌતિક સ્વરૂપની કોઈ આફતથી બચશે".

એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૨૭ નીચે મુજબ છે:

"૨૭. આરોપી પાસેથી મળેલી માહિતીમાંથી કેટલી સાબિત કરી શકાય — શરત એ છે કે, જ્યારે પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં રહેલા કોઈ ગુનાના આરોપી વ્યક્તિ પાસેથી મળેલી માહિતીના પરિણામે કોઈ હકીકત શોધી કાઢવામાં આવ્યાનું ગવાહ્યમાં જણાવવામાં આવે ત્યારે, આવી માહિતી પછી ભલે તે કબૂલાત સમાન હોય કે ન હોય, તેમાંથી જેટલી માહિતી તેનાથી શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોય તેટલી સાબિત કરી શકાશે."

૮.૨ અંતર સિંહ [ઉપર મુજબ] ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પુલુકુરી કોટચ્યા

વિ. એમ્પરર, એ.આઈ.આર. ૧૯૪૭ પી.સી. ૬૭ માં અહેવાલ થયેલ કેસના

ચુકાદા પર આધાર રાખીને, પેરા ૧૬ માં નીચે મુજબ ઠેરવ્યું હતું:

"સદર કલમની વિવિધ જરૂરિયાતોને નીચે મુજબ સારાંશ આપી શકાય છે:

(૧) જે હકીકતનો પુરાવો આપવા માંગવામાં આવે છે તે મુદ્દા સાથે પ્રસંગિક હોવી જોઈએ. એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે આ જોગવાઈને પ્રસંગિકતાના પ્રશ્ન સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકતને ગ્રાહ્ય બનાવવા માટે તેને ગુના સાથે જોડતા અન્ય પુરાવાની પ્રસંગિકતા સંબંધિત સૂચનાઓ અનુસાર શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકતની પ્રસંગિકતા સ્થાપિત થવી જોઈએ.

(૨) હકીકત શોધી કાઢવામાં આવેલી હોવી જોઈએ.

- (૩) શોધ આરોપીની પોતાની ક્રિયા દ્વારા નહીં પણ આરોપી પાસેથી મળેલી કોઈ માહિતીના પરિણામે થયેલી હોવી જોઈએ.
- (૪) માહિતી આપનાર વ્યક્તિ પર કોઈ ગુનાનો આરોપ હોવો જોઈએ.
- (૫) તે પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં હોવો જોઈએ.
- (૬) કસ્ટડીમાં રહેલા આરોપી પાસેથી મળેલી માહિતીના પરિણામે હકીકતની શોધ ગવાહ્યમાં જણાવેલી હોવી જોઈએ.
- (૭) ત્યારબાદ માહિતીનો માત્ર તે જ ભાગ સાબિત કરી શકાય છે જે શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે અથવા સખત રીતે સંબંધિત હોય. બાકીનો ભાગ અગ્રાહ્ય છે".

૮.૩ નારાયણ સિંહ [ઉપર મુજબ] ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૭ માં નીચે મુજબ ઠેરવ્યું હતું:

"૭. આ સિવાય ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૫ અને ૮ ના પુરાવા છે જેઓ સોગંદ પર જણાવે છે કે આરોપીઓમાંથી એકે તેમની સમક્ષ સ્વીકાર્યું હતું કે તેણે મરણ જનારની હત્યા કરી હતી. વિદ્વાન સેશન્સ જજે એવું માનીને તેમના પુરાવાને ફગાવી દીધા છે કે અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત ધરાવતા તેમના નિવેદનો એ ખૂબ જ નબળા પ્રકારના પુરાવા છે. કાયદાનો આ ખોટો દૃષ્ટિકોણ છે. અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત એ નબળા પ્રકારનો પુરાવો છે તેવી પૂર્વધારણાથી શરૂઆત કરવાનું કોઈપણ અદાલત માટે ખુદ્દુ નથી. તે સંજોગોના સ્વરૂપ, કબૂલાત કરવામાં આવી તે સમય અને આવા કબૂલાત વિશે બોલતા સાક્ષીઓની વિશ્વસનીયતા પર આધાર રાખશે, હાલના કેસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૫ અને ૮ ના પુરાવા વાંચ્યા પછી અમને એવું કંઈ મળી શક્યું નથી જે એવા તારણ પર દોરી જાય કે આ સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ સત્ય બોલતા ન હતા. આ બે સાક્ષીઓ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૫ અને ૮] નો પુરાવો જે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ ના પુરાવાને સમર્થન આપે છે તે આરોપીની દોષસિદ્ધિ માટે પૂરતો હતો. સેશન્સ જજે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૫ અને ૮ ના પુરાવાનું વિશ્લેષણ અને કદર કરવામાં અને અયોગ્ય ક્ષુદ્ધક કારણોસર તેને ફગાવી દેવામાં કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે".

૮.૪ મુલક રાજ [ઉપર મુજબ] ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૧૧ માં નીચે મુજબ ઠેરવ્યું હતું:

"૧૧. આ તબક્કે અમારે વિદ્વાન વકીલની અન્ય એક દલીલ નોંધવી જોઈએ. એવું કહેવામાં આવે છે કે જ્યારે અપીલકર્તાએ અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત કરી ત્યારે ઉપયોગમાં લેવાયેલા ચોક્કસ શબ્દો આપવામાં આવ્યા ન હતા અને તેથી કબૂલાતને બાકાત રાખવી જોઈએ. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૧, ૫, ૬ અને ૭ એ વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ સમક્ષ પુનરાવર્તન કર્યું કે અપીલકર્તાએ તેમની સમક્ષ શું કહ્યું હતું અને અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલા કબૂલાતના સારમાં કોઈ નોંધપાત્ર તફાવત નથી. તેમનામાંથી દરેકે જણાવ્યું હતું કે અપીલકર્તાએ જણાવ્યું હતું કે તેણે મરણ જનારને છરી મારી હતી કારણ કે અમરનાથ અને મિલકીરાજ તેને તેમ કરવા માટે ત્યાં લાવ્યા હતા. અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત, જો સ્વૈચ્છિક હોય, તો આરોપીને દોષિત ઠેરવવામાં અન્ય પુરાવાઓ સાથે અદાલત દ્વારા તેના પર નિર્ભર રહી શકાય છે. કબૂલાત અન્ય કોઈપણ હકીકતની જેમ જ સાબિત કરવી પડશે. કબૂલાત અંગેના પુરાવાનું મૂલ્ય, અન્ય કોઈપણ પુરાવાની જેમ જ, તે સાક્ષીઓની સત્યનિષ્ઠા પર આધાર રાખે છે જેમને તે કરવામાં આવી છે. એ સાચું છે કે અદાલત ઈચ્છે છે કે સાક્ષી આરોપી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલા શબ્દો શક્ય તેટલા નજીકથી આપે, પરંતુ એવો કોઈ અપરિવર્તનશીલ નિયમ નથી કે જો આરોપી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલા ચોક્કસ શબ્દો નહીં પણ તેનો સાર આપવામાં આવ્યો હોય તો અદાલતે પુરાવાનો સ્વીકાર ન કરવો જોઈએ. જો આ નિયમ અણનમ હોય કે અદાલતોએ માત્ર ચોક્કસ શબ્દોનો જ આગ્રહ રાખવો જોઈએ, તો ઘણીવાર નહીં પણ, આ પ્રકારના પુરાવા, જે ક્યારેક સૌથી વધુ વિશ્વસનીય અને ઉપયોગી હોય છે, તેને બાકાત રાખવા પડશે; કારણ કે, કદાચ સારી યાદશક્તિ ધરાવતી વ્યક્તિના કિસ્સા સિવાય, ઘણા સાક્ષીઓ આરોપીના ચોક્કસ શબ્દોનું પુનરાવર્તન કરી શકતા નથી. સાક્ષીઓની વિશ્વસનીયતા, જે ભાષામાં આરોપીએ કબૂલાત કરી હતી તે ભાષા સમજવાની તેમની ક્ષમતાને ધ્યાનમાં રાખીને, પુરાવાનો સ્વીકાર કરવો કે નહીં તે અદાલતે નક્કી કરવાનું છે, આ કેસમાં, અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી કબૂલાત જટિલ ન હતી અને સાક્ષીઓ @પેજ એસ.સી. ૯૦૬ માં ખાસ કરીને અપીલકર્તા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલા ચોક્કસ શબ્દો અને તેઓ શબ્દોને કેવી રીતે સમજ્યા તે અંગે કોઈ સંઘર્ષ વિના જણાવ્યું હતું. આ

સંજોગોમાં, જો સાક્ષીઓનો પુરાવો ગ્રાહ્ય હોય, તો આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલા અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત પર શા માટે અમલ ન થઈ શકે તેનું કોઈ કારણ નથી".

૮.૫ સહદેવન વિ. સ્ટેટ ઓફ ટી.એન. ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે એપિડન્સ એક્ટ, ૧૯૭૨ ની કલમ ૬ અને ૨૪ અને અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત, તેની ગ્રાહ્યતા અને પુરાવાકીય મૂલ્ય સંબંધિત સિદ્ધાંતો પર વિચારણા કરી હતી, જેને પેરા ૧૪ થી ૧૬ માં સંદર્ભિત સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નક્કી કરાયેલા કાયદાની પ્રસ્તાવના આપીને પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યા હતા:

"૧૪. એ ક્રિમિનલ ન્યાયશાસ્ત્રનો સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત એ પુરાવાનો એક નબળો ટુકડો છે. જ્યારે પણ અદાલત, સમગ્ર ફરિયાદપક્ષના પુરાવાની યોગ્ય કદર કર્યા પછી, અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત પર દોષસિદ્ધિનો આધાર રાખવા ઈચ્છે છે, ત્યારે તેણે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે તે વિશ્વાસ જગાવે છે અને ફરિયાદપક્ષના અન્ય પુરાવાઓ દ્વારા સમર્થિત છે. જો કે, જો અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત મહત્વપૂર્ણ વિસંગતતાઓ અથવા જન્મજાત અસંભવતાઓથી પીડાતી હોય અને ફરિયાદપક્ષના સંસ્કરણ અનુસાર સુસંગત જણાતી ન હોય, તો અદાલત માટે આવી કબૂલાત પર દોષસિદ્ધિનો આધાર રાખવો મુશ્કેલ બની શકે છે. આવા સંજોગોમાં, અદાલત આવા પુરાવાઓને વિચારણામાંથી બાકાત રાખવા માટે સંપૂર્ણપણે ન્યાયી ઠરશે.

૧૫ હવે, અમે આ પાસા સાથે કામ કરતા આ અદાલતના કેટલાક ચુકાદાઓની તપાસ કરી શકીએ છીએ.

૧૫.૧ બલવિંદર સિંઘ વિ. સ્ટેટ ઓફ પંજાબ [૧૯૯૫ સપ્લી. (૪) એસ.સી.સી. ૨૫૯] માં આ અદાલતે સિદ્ધાંત જણાવ્યો હતો કે : [એસ.સી.સી. પેજ ૨૬૫, પેરા ૧૦]

"૧૦. અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત, તેના ખૂબ જ સ્વરૂપમાં બદલે નબળા પ્રકારનો પુરાવો છે અને ખૂબ કાળજી અને સાવચેતી સાથે તેની કદર કરવાની જરૂર છે. જ્યાં અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત શંકાસ્પદ સંજોગોથી ઘેરાયેલી હોય, ત્યાં તેની વિશ્વસનીયતા શંકાસ્પદ બને છે અને તે પોતાનું મહત્વ ગુમાવે છે".

૧૫.૨ પક્કીરીસામી વિ. સ્ટેટ ઓફ ટી.એન. [(૧૯૯૭) ૮ એસ.સી.સી. ૧૫૮] માં, અદાલતે ઠેરવ્યું હતું કે : (એસ.સી.સી. પેજ ૧૬૨, પેરા ૮)

"૮. ...એ સારી રીતે સ્થાપિત છે કે આ સાવચેતીનો નિયમ છે જ્યાં અદાલત સામાન્ય રીતે આવી અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત પર કોઈ નિર્ભરતા મૂકતા પહેલા સ્વતંત્ર વિશ્વસનીય સમર્થન શોધશે".

૧૫.૩ ફરીથી કવિતા વિ. સ્ટેટ ઓફ ટી.એન. [(૧૯૯૮) ૬ એસ.સી.સી. ૧૦૮] માં, અદાલતે સિદ્ધાંત આપ્યો હતો કે : (એસ.સી.સી. પેજ ૧૦૯, પેરા ૪)

"૪. એમાં કોઈ શંકા નથી કે દોષસિદ્ધિ અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત પર આધારિત હોઈ શકે છે, પરંતુ એ સારી રીતે સ્થાપિત છે કે વસ્તુઓના સ્વરૂપમાં જ, તે પુરાવાનો એક નબળો ટુકડો છે. તેને અન્ય કોઈપણ હકીકતની જેમ જ સાબિત કરવાની હોય છે અને તેનું મૂલ્ય તે જે સાક્ષીઓને કરવામાં આવી છે તેમની સત્યનિષ્ઠા પર આધાર રાખે છે".

૧૫.૪ અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતની ગ્રાહ્યતા અને પુરાવાકીય મૂલ્યને સંચાલિત કરતા સિદ્ધાંતોના પરિમાણોને સમજાવતી વખતે, આ અદાલતે સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન વિ. રાજા રામ [(૨૦૦૩) ૮ એસ.સી.સી. ૧૮૦] ના કેસમાં સિદ્ધાંત જણાવ્યો હતો કે : (એસ.સી.સી. પેજ ૧૯૨, પેરા ૧૯)

"૧૯. અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત, જો સ્વૈચ્છિક અને સાચી હોય અને સ્વસ્થ મનની સ્થિતિમાં કરવામાં આવી હોય, તો અદાલત દ્વારા તેના પર નિર્ભર રહી શકાય છે. કબૂલાત અન્ય કોઈપણ હકીકતની જેમ સાબિત કરવી પડશે. કબૂલાત અંગેના પુરાવાનું મૂલ્ય, અન્ય કોઈપણ પુરાવાની

જેમ, તે જેને કરવામાં આવી છે તે સાક્ષીની સત્યનિષ્ઠા પર આધાર રાખે છે".

અદાલતે વધુમાં એવો દષ્ટિકોણ વ્યક્ત કર્યો હતો કે :
(એસ.સી.સી. પેજ ૧૯૨, પેરા ૧૯)

"૧૯. ...આવી કબૂલાત પર નિર્ભર રહી શકાય છે અને તેના પર દોષસિદ્ધિ આધારિત હોઈ શકે છે જો કબૂલાત અંગેનો પુરાવો એવા સાક્ષીઓના મોંમાંથી આવતો હોય જેઓ પૂર્વગ્રહમુક્ત જણાતા હોય, આરોપી પ્રત્યે દૂર દૂર સુધી વેરભાવ ધરાવતા ન હોય અને જેમના સંબંધમાં એવું કંઈ બહાર લાવવામાં ન આવ્યું હોય જે દર્શાવે કે તેઓ આરોપીને અસત્ય નિવેદન આપવાનો હેતુ ધરાવતા હોઈ શકે છે".

૧૫.૫ અલોકે નાથ દત્તા વિ. સ્ટેટ ઓફ ડબલ્યુ.બી. [(૨૦૦૭) ૧૨ એસ.સી.સી. ૨૩૦] માં, અદાલતે, અન્ય સમર્થન આપતી સામગ્રીના અભાવે નીચલી અદાલતો દ્વારા અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત પર મુકાયેલા નિર્ભરતાને અન્યાયી ઠેરવતા અપલોકન કર્યું હતું: (એસ.સી.સી. પેજ ૨૬૫-૬૬, પેરા ૮૭ અને ૮૮)

"૮૭. કબૂલાત સામાન્ય રીતે પુરાવામાં ગ્રાહ્ય છે. તે એક પ્રસંગિક હકીકત છે. તેના પર અમલ થઈ શકે છે. કબૂલાત અમુક સંજોગોમાં અને વરિષ્ઠ ન્યાયતંત્ર દ્વારા સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવેલા કાયદાને આધીન દોષસિદ્ધિ માટેનો આધાર બની શકે છે. જોકે, એ સામાન્ય બાબત છે કે સદર હેતુ માટે અદાલતે નીચેની બાબતોના સંબંધમાં પોતાની જાતને સંતુષ્ટ કરવી પડશે:

(૧) કબૂલાતની સ્વૈચ્છિકતા;

(૨) કબૂલાતની સત્યતા;

(૩) સમર્થન".

XXX XXX XXX

૮૮. એક વિગતવાર કબૂલાત જે અન્યથા આરોપીના વિશેષ જ્ઞાનમાં હશે તે પોતે જ એવી પૂર્વધારણા બાંધવા માટે પૂરતી ન હોઈ શકે કે કબૂલાત સત્ય છે. કબૂલાતના મુખ્ય લક્ષણો ચકાસવા જરૂરી છે. જો તેમ કરવામાં ન આવે, તો માત્ર તેના એકમાત્ર આધારે કોઈ દોષસિદ્ધિ થઈ શકે નહીં."

૧૫.૬ અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતની ગ્રાહ્યતાનો સ્વીકાર કરતા, અદાલતે સંસાર ચંદ વિ. સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન [(૨૦૧૦) ૧૦ એસ.સી.સી. ૬૦૪] ના કેસમાં ઠેરવ્યું હતું કે : (એસ.સી.સી. પેજ ૬૧૧, પેરા ૨૯-૩૦)

"૨૯. એવો કોઈ નિરપેક્ષ નિયમ નથી કે અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત ક્યારેય દોષસિદ્ધિનો આધાર બની શકે નહીં, જોકે સામાન્ય રીતે અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતને અન્ય કોઈ સામગ્રી દ્વારા સમર્થન મળવું જોઈએ. [જુઓ થિમ્મા અને થિમ્મા રાજુ વિ. સ્ટેટ ઓફ મૈસૂર [(૧૯૭૦) ૨ એસ.સી.સી. ૧૦૫], મુલક રાજ વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. [એ.આઈ.આર. ૧૯૫૯ એસ.સી. ૮૦૨], શિવકુમાર વિ. સ્ટેટ [(૨૦૦૬) ૧ એસ.સી.સી. ૭૧૪] (એસ.સી.સી. પેરા ૪૦ અને ૪૧ : એ.આઈ.આર. પેરા ૪૧ અને ૪૨), શિવ કરમ પચાસવામી તિવારી વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર [(૨૦૦૯) ૧૧ એસ.સી.સી. ૨૬૨] અને મોહમ્મદ આઝાદ વિ. સ્ટેટ ઓફ ડબલ્યુ.બી. [(૨૦૦૮) ૧૫ એસ.સી.સી. ૪૪૯]:

૩૦. હાલના કેસમાં, બલપાન દ્વારા કરવામાં આવેલા અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતનો વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ અને સ્પેશિયલ જજના ચુકાદાઓમાં સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, અને રેકૉર્ડ પરની અન્ય સામગ્રી દ્વારા તેને સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે. અમને સંતોષ છે કે કબૂલાત સ્વૈચ્છિક હતી અને એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૨૪ દ્વારા વિચારાયા મુજબ લાલચ, ધમકી કે વચનનું પરિણામ ન હતું."

૧૫.૭ આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલા અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતમાંથી ફરી જવાની સ્થિતિ સાથે કામ કરતા, અદાલતે રમેશભાઈ ચંદુભાઈ રાઠોડ વિ. સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત [(૨૦૦૯) ૫ એસ.સી.સી. ૭૪૦] ના કેસમાં નીચે મુજબ ઠેરવ્યું હતું : (એસ.સી.સી. પેજ ૭૭૨-૭૩, પેરા ૫૩]:

"૫૩. તેથી એવું જણાય છે કે અપીલકર્તા પોતાનું કબૂલાત પાછું ખેંચી ગયો છે. જ્યારે અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત આરોપી દ્વારા પાછું ખેંચવામાં આવે છે, ત્યારે એવો કોઈ અપરિવર્તનશીલ નિયમ નથી કે અદાલતે અનિવાર્યપણે ફરી જવાનો સ્વીકાર કરવો જ જોઈએ. પરંતુ તે જ સમયે અદાલત માટે પાછા ખેંચાયેલા કબૂલાત પર નિર્ભર રહેવું અસુરક્ષિત

છે, સિવાય કે અદાલત સમગ્ર પુરાવાની વિચારણા કરીને એવા ચોક્કસ તારણ પર આવે કે પાછું ખેંચાયેલું કબૂલાત સત્ય છે."

૧૫.૮ અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત સાચું અને સ્વૈચ્છિક રીતે અને સ્વસ્થ મનની સ્થિતિમાં કરવામાં આવ્યું હોવાનું સ્થાપિત થવું જોઈએ. સાક્ષીઓના શબ્દો સ્પષ્ટ, અસ્પષ્ટ ન હોય તેવા અને સ્પષ્ટપણે એવું દર્શાવતા હોવા જોઈએ કે આરોપી ગુનાનો આચરનાર છે. અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતનો સ્વીકાર કરી શકાય છે અને તે દોષસિદ્ધિનો આધાર બની શકે છે, જો તે વિશ્વસનીયતાની કસોટીમાંથી પસાર થાય. અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતે વિશ્વાસ જગાવવો જોઈએ અને અદાલતે તેને સમર્થન આપવા માટે રેકૉર્ડ પર અન્ય મજબૂત સંજોગો છે કે કેમ તે શોધી કાઢવું જોઈએ. [સંદર્ભ: એસ.કે. યુસુફ વિ. સ્ટેટ ઓફ ડબલ્યુ.બી. [(૨૦૧૧) ૧૧ એસ.સી.સી. ૭૫૪] અને પાંચો વિ. સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા [(૨૦૧૧) ૧૦ એસ.સી.સી. ૧૬૫].

સિદ્ધાંતો

૧૬. આ અદાલતના ઉપર સંદર્ભિત ચુકાદાઓના યોગ્ય વિશ્લેષણ પર, તે સિદ્ધાંતો જણાવવાનું યોગ્ય રહેશે જે અદાલત-બાહ્ય કબૂલાતને ગ્રાહ્ય પુરાવાનો ટુકડો બનાવશે જે આરોપીની દોષસિદ્ધિનો આધાર બનાવવામાં સક્ષમ છે. આ નિયમો ન્યાયિક મનને માર્ગદર્શન આપશે જ્યારે તે એવા કેસોની સત્યતા સાથે કામ કરતી હોય જ્યાં ફરિયાદપક્ષ આરોપી દ્વારા કરવામાં આવ્યાનો આક્ષેપ છે તેવા અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત પર ભારે નિર્ભરતા મૂકે છે.

(૧) અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત એ તેની જાતે જ એક નબળો પુરાવો છે. અદાલતે તેની વધુ કાળજી અને સાવચેતી સાથે તપાસ કરવી પડશે.

(૨) તે સ્વૈચ્છિક રીતે કરવામાં આવેલું હોવું જોઈએ અને સત્ય હોવું જોઈએ.

(૩) તે વિશ્વાસ જગાવનારું હોવું જોઈએ.

(૪) અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત વધુ વિશ્વસનીયતા અને પુરાવાકીય મૂલ્ય પ્રાપ્ત કરે છે, જો તેને મજબૂત સંજોગોની સાંકળ દ્વારા ટેકો

મળતો હોય અને ફરિયાદપક્ષના અન્ય પુરાવાઓ દ્વારા વધુ સમર્થન મળતું હોય.

(૫) અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત દોષસિદ્ધિનો આધાર બનવા માટે, તે કોઈ મહત્વપૂર્ણ વિસંગતતાઓ અને જન્મજાત અસંભવતાઓથી પીડાતું ન હોવું જોઈએ.

(૬) આપું નિવેદન મૂળભૂત રીતે અન્ય કોઈપણ હકીકતની જેમ અને કાયદા અનુસાર સાબિત થવું જોઈએ."

૯ સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઉપર જણાવ્યા મુજબ જાહેર કરાયેલા કાયદાની પૃષ્ઠભૂમિમાં અને આ અપીલોની હકીકતો અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓની ગવાહ્યોને ધ્યાનમાં લેતા, નીચે મુજબના પુરાવા બહાર આવે છે:

૯.૧ કે પોસ્ટમોર્ટમ કરનાર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧, ડો. તારીફખાન યુસુફખાન જામદની ઊલટતપાસની કાળજીપૂર્વકની તપાસ પર, તેઓ તેમની ઊલટતપાસમાં અભિપ્રાય આપે છે કે પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટમાં મરણ જનારને થયેલી કોઈ મહત્વપૂર્ણ ઇજા વિશે કોઈ ઉદ્દેખ ન હતો અને મૃત્યુનું કારણ ગૂંચળામણ જણાય છે અને તેથી, આમાંથી કોઈ પણ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ, જો અન્ય સાક્ષીઓની ગવાહ્યો સાથે કદર કરવામાં આવે તો પણ, આરોપીના વાંક પર કોઈ પ્રકાશ પાડતા નથી.

૯.૨ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ લિયાકતખાન પઠાણ – ફરિયાદી તેમની મુખ્ય તપાસમાં સુધારો કરે છે અને બદલે એક નવી વાર્તા લાવે છે કે ઈલિયાસભાઈ

નાગોરી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ એ તેમને માહિતી આપી હતી કે મજૂરો / હાલના અપીલકર્તાઓએ તેમના સાળાની હત્યા કરી છે અને તમામ અપીલકર્તાઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૦ વિક્રમસિંહ ચૌહાણના ખેતરમાં હાજર હતા અને ફરિયાદીને ખારા ગામે પોલીસને જાણ કરવા અને લાવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. તેમની મુખ્ય તપાસમાં બીજો સુધારો એ છે કે તેઓ દાંતા પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ અધિકારીઓ સાથે ખારા ગામે પહોંચ્યા હતા અને ત્યારબાદ પોલીસ અધિકારીઓ આરોપીઓને ડેમ પર લઈ ગયા હતા અને તેઓ બધા બોટમાં બેઠા હતા અને જ્યાં મરણ જનારની હત્યા કરવામાં આવી હતી તે જગ્યા બતાવવામાં આવી હતી અને મૃતદેહને પાણીમાંથી બહાર કાઢવામાં આવ્યો હતો અને એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી હતી. આનાથી વિપરીત, ઊલટતપાસમાં એક મહત્વપૂર્ણ પાસું બહાર આવે છે કે ફરિયાદી તારીખ ૨૧.૦૯.૨૦૦૯ ના રોજ મરણ જનાર ગુમ થયા હોવા વિશે માહિતગાર હતા અને વધુમાં સ્વીકાર્યું હતું કે તેઓ મૃતદેહ મળ્યા પછી તારીખ ૨૩.૦૯.૨૦૦૯ ના રોજ ઈલિયાસભાઈને મળ્યા હતા અને તેથી, તારીખ ૨૦.૦૯.૨૦૦૯ ની કથિંત ઘટનાની જાણ હોવા છતાં , ૩ દિવસના વિલંબ પછી, માત્ર તારીખ ૨૩.૦૯.૨૦૦૯ ના રોજ જ એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી હતી.

૯.૩ તે જ રીતે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ ઈલિયાસભાઈ નાગોરી સુધારો કરે છે અને ઊલટતપાસમાં તેમણે સ્વીકાર્યું હતું કે તેમણે અદાલતમાં પ્રથમ વખત ઘણી બાબતો જણાવી છે જે પોલીસ અધિકારીઓ સમક્ષ જણાવવામાં આવી ન હતી.

૯.૪ સૌથી મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીઓમાંના એક ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૦ વિક્રમસિંહ ચૌહાણે તેમની મુખ્ય તપાસમાં જણાવ્યું હતું કે અપીલકર્તાઓ તેમના ખેતરે આવ્યા હતા અને તેમને માહિતી આપી હતી કે તેઓને ગ્રામજનો સાથે કંઈક વિવાદ થયો હતો અને તેથી તેઓ ત્યાં આવ્યા હતા. અંદરોઅંદર ચર્ચા કર્યા પછી, તમામ આરોપીઓ દ્વારા સંયુક્ત કબૂલાત કરવામાં આવી હતી કે મરણ જનારની તેમના દ્વારા હત્યા કરવામાં આવી હતી અને તેના શરીરને પત્થરોથી બાંધીને ડેમમાં ફેંકી દેવામાં આવ્યું હતું. આ હકીકતની જાણ ઈલિયાસભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ ને કરવામાં આવી હતી, જેમણે બદલામાં લિયાકતખાન પઠાણ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ અને ફરિયાદીને સદર કબૂલાત વિશે માહિતી આપી હતી. ફરિયાદીએ ત્યારબાદ માહિતી આપી કે અપીલકર્તાઓને વિક્રમસિંહના ખેતરની બહાર જવા દેવામાં ન આવે. આ સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, ઈલિયાસભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ ત્યાં આવ્યા હતા અને ઈકબાલગઢ પોલીસ સ્ટેશનને બનાવ અંગે માહિતી આપી હતી, પરંતુ જેના માટે કોઈ રેકૉર્ડ ઉપલબ્ધ નથી. બાદમાં, ફરિયાદી, લિયાકતખાન પઠાણ દાંતા પોલીસના પોલીસ કર્મચારીઓ સાથે વિક્રમસિંહ ચૌહાણ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી

નં. ૧૦ ના ખેતરે પહોંચ્યા હતા અને અપીલકર્તાઓને પોલીસ લઈ ગઈ હતી. જોકે, ઉપરના સાક્ષીનું સૌથી મહત્વપૂર્ણ પાસું તેમની ઊલટતપાસમાં રેકૉર્ડ પર આવ્યું જ્યાં તેમણે સ્વીકાર્યું કે તેઓ જાણતા ન હતા કે ૯ અપીલકર્તાઓમાંથી કોણે મરણ જનારની હત્યા વિશે કબૂલાત કરી હતી અને વધુમાં બનાવ સાથે ઊલટતપાસમાં થયેલા સુધારા વિશે સ્વીકારે છે જેના માટે ઈલિયાસભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ દ્વારા ઈકબાલગઢ પોલીસ સ્ટેશનને માહિતી આપવામાં આવી હતી.

૯.૫ કે કેશાભાઈ પુંજાભાઈ રાઠોડ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૧, એક પોલીસ સાક્ષીએ તેમની ઊલટતપાસમાં સ્વીકાર્યું હતું કે જીપ ડ્રાઈવર મહેન્દ્ર મુળાભાઈનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું, જેમણે માહિતી આપી હતી કે કુલ ૧૩ માછીમારો હતા, પરંતુ બાકીના ૪ માછીમારો શોધી શકાયા ન હતા અને સદર જીપ ડ્રાઈવરને સાક્ષી તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યો ન હતો. વિવાદનું મૂળ એટલે કે મજૂરો દ્વારા સુકી મછલી લઈ જવા બાબતે પણ એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા શંકા ઉપજાવે છે કે સ્થળ પરથી સુકી મછલીનો નોંધપાત્ર જથ્થો મળી આવ્યો હતો અને આ સાક્ષીનું વધુ નિવેદન જે તારીખ ૨૯.૧૧.૨૦૦૯ ના રોજ નોંધવામાં આવ્યું હતું તેણે ઊલટતપાસમાં સ્વીકાર્યું હતું કે તારીખ ૧૨.૧૧.૨૦૦૯ ના રોજ પોલીસ કર્મચારીઓ ખારા ગામે પહોંચ્યા તે સંબંધિત સ્ટેશન ડાયરીમાં કોઈ એન્ટ્રી ન હતી. ડિસ્કવરી પંચનામા વિશે પણ, એ બહાર આવે છે કે પંચોને પંચનામા અને

તે જગ્યા વિશે માહિતગાર કરવામાં આવ્યા હતા જ્યાં ગુનો કરવામાં ઉપયોગ થયો હોવાનો આક્ષેપ છે તે બોટ [નાવડું], છરી અને માછલી પકડવાની જાળ જેવા મુદ્દામાલનો ખુલાસો પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા પોતે પંચો સમક્ષ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૭ ને ધ્યાનમાં રાખીને પોલીસ કસ્ટડીમાં રહેલા આરોપી પાસેથી મળેલી માત્ર એવી માહિતી જે શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોય તે જ સાબિત કરી શકાય છે, પરંતુ પોલીસ અધિકારીઓ પાસેથી મળેલી માહિતી સાબિત કરી શકાતી નથી. સદર પંચનામાના પંચો પણ ફરી ગયા છે.

૧૦ ઉપરની ગવાહ્યો કથિત ગુનો કરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલી વસ્તુઓની અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત અને શોધોનું સ્વરૂપ દર્શાવે છે. આ ઉપરાંત, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે અમુક જન્મજાત વિરોધાભાસોનો સ્વીકાર કર્યો છે જેના માટે આરોપીને શંકાનો કોઈ લાભ આપવામાં આવ્યો ન હતો. ઈલિયાસભાઈ નાગોરી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ એ ફરિયાદીને ટેલિફોન પર મજૂરો દ્વારા તેમના સાળાની હત્યા કરવા વિશે અને પોલીસ સાથે આવવા માટે માહિતગાર કર્યા હોવાની હકીકત અને મજૂરોને પોલીસ દ્વારા ખારા ગામથી ડેમ પર લાવવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ મજૂરોને વિજલાસન ખાતે બોટમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા અને ત્યાં ફરિયાદીના સાળાની હત્યા કરવામાં આવી હતી, આ બંને પાસાઓ ફરિયાદનો ભાગ ન હતા અને રેકૉર્ડ પર ભુલો પ્રતિબિંબિત થાય છે. તે

જ રીતે, ઈલિયાસભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ એ તેમની ઊલટતપાસમાં સ્વીકાર્યું હતું કે તેમણે પોલીસ સમક્ષ એવું જણાવ્યું ન હતું કે તેમણે ફરિયાદી લિયાકતખાનનો ટેલિફોન દ્વારા સંપર્ક કર્યો હતો અને તે સમયે લિયાકતખાને તેમને કહ્યું હતું કે મજૂરો તેમની સાથે કામ કરતા હતા અને તેઓ ખારા ગામે કેવી રીતે પહોંચ્યા. ઉપરાંત, સદર સાક્ષી વધુમાં પોલીસ સમક્ષ એવું ન જણાવ્યાની પુષ્ટિ કરે છે કે લિયાકતખાને તેમને કહ્યું હતું કે તેઓ ધરોઈ ડેમ જવાના હતા જ્યાં તેમના સાળા મજૂરો સાથે કામ કરતા હતા અને તેમનો સંપર્ક કરી શકતા ન હતા અને આવી અન્ય સમાન વિસંગતતાઓ.

૧૧ તેથી, અસંગઠિત ન્યાયિક કબૂલાત સાથે જોડાયેલી આવી પ્રકૃતિની મહત્વપૂર્ણ ભુલો અને મુખ્ય વિરોધાભાસો અને ઊલટતપાસમાં વિક્રમસિંહ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૦ તેમની સમક્ષ ગુના વિશે કોણે કબૂલાત કરી હતી તે જણાવવા માટે સક્ષમ ન હતા, જે અનિવાર્ય તારણ તરફ દોરી જાય છે કે ફરિયાદપક્ષ વ્યાજબી શંકાથી પર સંજોગો સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે. તેથી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૦ સમક્ષ તમામ ૯ અપીલકર્તાઓ દ્વારા સંયુક્ત રીતે કરવામાં આવેલા અદાલત-બાહ્ય કબૂલાત, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૦ દ્વારા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ ને અને બદલામાં ફરિયાદીને આપેલા અહેવાલના પ્રકાશમાં કે આરોપીઓ ગ્રામજનો દ્વારા તેમના જીવને જોખમ હોવાની આશંકા ધરાવે છે અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૦ ના ખારા ગામના ખેતરે

પહોંચ્યા હતા, તે મહત્વપૂર્ણ વિસંગતતાઓ અને જન્મજાત અસંભવતાઓથી પીડાય છે અને તેથી આવા નિવેદનો કોઈ વિશ્વાસ જગાવતા નથી અને તેથી, તે સ્વૈચ્છિક અને વિશ્વસનીય નથી જેના પર નિર્ભર રહી શકાય. આ સાથે, ઉપર દર્શાવેલ દિશામાં કોઈ તપાસના અભાવે અને મોબાઈલ ફોનની વિગતો ટ્રેક ન કરવાને કારણે, ફરિયાદપક્ષના કેસની સત્યતા પર શંકા ઊભી થાય છે અને સંજોગો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થતા નથી અને જોકે હેતુ દર્શાવવામાં આવ્યો છે, પરંતુ સંજોગો દર્શાવે છે કે ઘટનાસ્થળેથી સુકી મછલીની ૧૭ ગુણો અકબંધ મળી આવી હતી અને વર્તમાન કેસમાં ડિસ્કવરી પંચનામું દર્શાવે છે કે પંચોને પોલીસ દ્વારા ગુનાની જગ્યા અને કથિત ગુનો કરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી વસ્તુઓના સ્વરૂપ વિશે જણાવવામાં આવ્યું હતું અને આખરે પંચો ફરી ગયા છે .

૧૨ એકંદરે, ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર ની કલમ ૩૭૪(૨) હેઠળ દાખલ કરાયેલી આ તમામ અપીલો મંજૂર કરવા માટે કેસ બનાવાયો છે.

૧૩ પરિણામે, આ તમામ અપીલો સફળ થાય છે અને સેશન્સ જજ, બનાસકાંઠા, પાલનપુર દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૩૧/૨૦૧૦ માં તારીખ ૨૭.૫.૨૦૧૧ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષસિદ્ધિ અને સજાનો ચુકાદો અને હુકમ આથી રદ અને સેટ એસાઈડ કરવામાં આવે છે અને પરિણામે, તમામ

૯ [નવ] અપીલકર્તાઓને તરત જ મુક્ત કરવામાં આવે છે, જો તેઓને અન્ય કોઈ કેસ/કેસોમાં જરૂર ન હોય. આરોપીઓ દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલ દંડ, જો કોઈ હોય તો, તેમને પરત કરવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.

ઉપરની બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, ક્રિમિનલ મિસલેનિયસ એપિલિકેશન નં. ૪૪૮૨/૨૦૧૪ પર કોઈ આદેશ નથી અને આથી તે નિકાલ કરવામાં આવે છે.

આર અને પી તરત જ ટ્રાયલ કોર્ટને પાછા મોકલવામાં આવે.

(અનન્ત એસ. દવે, ન્યાયમૂર્તી)

(ઝેડ.કે.દવે, ન્યાયમૂર્તી)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.